

2017. 03. 30. Hamisítás-csalás és szándékos ártó cselekmények

dr. Helik Ferenc

Háttér

- aggodalom a fogyasztóban: **biztonságos-e a minden nap elfogyasztott élelmiszer?**
- **a legtöbb szennyezőanyag az élelmiszerrel** juthat be a szervezetbe
  - jóval lemarad mögötte a víz és a levegő
  - éves szinten **több tízmilliárd dollár a kár** az élelmiszerrel összefüggő megbetegedések nyomán (pl. munkából kiesés, stb.)
  - EU-ban a kábítószer után az élelmiszerláncsal kapcsolatban követik el a legnagyobb értékű visszaélést
- ÉLBS (Élelmiszerlánc-biztonsági Stratégia): egyik ága az élelmiszerlánc kockázataival foglalkozik

Kiemelt Ügyek Igazgatósága

- 2012 őszén a **NÉBIH-en belül alakult az igazgatóság**
- cél: legyen egy kizárólag illegális tevékenységek felszámolásával foglalkozó egység
- **szakállatorvosok, növényvédelmi mérnökök, agrármérnökök, jogászok, volt NAV-os és rendvédelmi szervektől érkező kollégák**
  - sok szakterület tudása egyesül
  - **elsőfokú hatóság, helyben intézkedhet és hozhat döntéseket**
- **kritikus infrastruktúra** kijelölése, fellépés a **bio- és élelmiszer-terrorizmus** ellen
- csak Dániában és Olaszországban (csendőrség) alakult hasonló szervezet
  - Olaszországban 1200 fő foglalkozik az élelmiszerhamisítások felszámolásával
- az év 365 napján 0-24-ben ügyeletben vannak a kollégák
  - pl. metilalkohol mérgezés gyanú bejelentésekor 27 perc alatt a helyszínen voltak
- 90%-os felderítési arány
- **több mint 2200 ellenőrzés**
- közel 9000 tonna termékkel kapcsolatos intézkedés
- közel 6000 tonna élelmiszer megsemmisítése
- **csaknem 10 milliárd Ft ÁFA- és adóelkerülés felderítése**
- együttműködés a társhatóságokkal: NAV, ORFK
  - az ellenőrzések döntő többsége éjszaka, hajnalban, elhagyott területeken, gyárterületeken

Leggyakrabban jogsértések

- **illegális állatvágás** (egy példánytól a 2-300-as zöldhatáron levő behozásig)
- **élelmiszerhamisítás**: szándékosan, haszonszerzési céllal átcímkézett, átdátumozott termékek (a büfés filctolltól a nyomtatott, nagy tételes megoldásokig)
  - egészségügyi kockázat és gyengébb minőség
- **növényvédőszer, hozamfokozók, virágföld hamisítása**

- **visszaélés a kistermelői jogviszonyokkal** (pl. „hazai, kézműves” a lejárt kínai fűszerpaprikából)
- EU-rendelet alapján az élelmiszernek nyomonkövethetőnek kell lennie (egy lépés hátra, egy lépés előre elv alapján)
- **NAV-NÉBIH-együtműködés:** „aki nem tartja be az élelmiszerbiztonsági szabályokat, nagy valószínűséggel az adószabályokat sem tartja be”
- a határtól 8-10 km-re kitereléses ellenőrzések („mélységi ellenőrzés”), részben célzottan
- minden adathordozóról a letörölt adatok is visszaállíthatóak

Élelmiszerlánc-terrorizmus

- **agro-terrorizmus:** cél a növények és állatok elpusztítása, megbetegítése
- **élelmiszer-terrorizmus:** cél a megfélemlítés, pánikkeltés, ill. az emberek megbetegítése, megölése
- ókor: leölt állatok tetemeit a hadsereghez becsempészték vagy átlótták
- 2016-ban Mo.-n fenyegetés: egy áruházlánc saját márkás termékeit beszennyezte
  - nem nevezte meg, hogy melyik áruházzal melyik termékét nevezte meg – nagyon nagy volt a szóba jöhető termékek száma

	Mennyiség	Hatóterület (km ²)	Áldozatok száma
Szaringáz	300 kg	0,22	60 - 200
Atombomba	12,5 kT	7,8	23e - 80e
Bacillus anthracis	30 kg	10	30e - 100e

- **a globalizáció miatt a világ bármely pontján elkövetett terrorcselekménynek ki lehet téve Magyarország**

Példák

- libamáj-kacsamáj csere
  - genetikai vizsgálat kell a különbség kimutatásához
  - kilónként 2-3000 Ft különbség lehet
- holland kakaópor csomagolásának profi nyomdatechnológiájú lemásolása
  - a gyártó egyre több fogyasztói reklamációt kapott az oldódásra, ízre
- gesztenyemasszába kevert rizsliszt és burgonyapehely